

אנציקלופדיה
עבודת ה' פנימית

א-י - איש

בלבבי משכן אבנה

השיעורים של הרב זמינים ב"קול הלשון"

073.295.1245 | ישראל | 718.521.5231 USA

איש

חיבור איש ואשה - מנח אש

איש - נאמר לשון של איש ביצירת האדם - "לזאת יקרא אשה כי - מאיש לוקחה זאת, על כן יעזב איש את אביו ואת אמו ודבק באשתו והיו לבשר אחד", היחס בין הזכר והנקיבה הוא - "לזאת יקרא אשה כי מאיש לוקחה זאת", והזכר פעמים הרבה מיסוד דברי חז"ל, מה ש"איש ואשה זכו שכינה ביניהם", כלומר מה ש"שכינה ביניהם" זה מדין "כי ה' אלקיך אש אוכלה הוא", ולכן חס ושלום להיפך מצד הקלקול נאמר שכשלא זכו אש אוכלתן
וא"כ שם תואר איש, היחס של תואר זה הוא בבחינת אש, ומכך כך החיבור של האיש ואשה נקרא אישות, כלומר זהו מנח האש המצרפם ומחברם, האיש הוא אש והאשה היא אש, וה'שכינה ביניהם' היא אש, "כי ה' אלקיך אש אוכלה הוא", ועל שם כן הצירוף ביניהם נקרא 'אישות', והלכותיהם נקראים 'הלכות אישות', מכך לשון של אש שמחברת את האיש ואת האשה.

מהות ה'בריה חדשה' שנאש בשונה משאר הנבראים

שורש הדברים - כמו שאומרת הגמ' בעבודה זרה דף ח' שבשעה שחטא אדם הראשון, כיון שראה ששקעה עליו חמה, הוא סבר שמחמת החטא 'עולם חשך בעדו' וכו', עד שעלה עמוד השחר, וכשהגיע מוצאי שבת, כדברי הגמ' בפסחים דף נ"ד כידוע מאד, אדם הראשון לקח שני אבנים וחיככם זה בזה, ומשם יצא אור לעולם, זה שורש מציאות האש שיש בידינו, אלו הם דברי הגמ'.

העומק שמונח בתוך דברי הגמ' - במטבע הברכה שאנחנו מברכים בכל מוצאי שבת כשנאותים לאור הנר, שתיקנו חז"ל כנגד מה שעשה אדם הראשון במוצאי שבת, אנחנו מברכים "בורא מאורי האש", וכמובן, יש לנו במטבע של הרבה ברכות שיש בהם לשון של 'בורא', 'בורא פרי העץ', 'בורא פרי האדמה', אבל שם באמת הקדוש ברוך הוא ברא את פרי העץ הראשון, הוא ברא את פרי היוצא מן האדמה הראשון, והפרי הזה שלפנינו הוא השתלשלות של פרי מפרי, עד שהוא הגיע למקום של הפרי שיש בידינו השתא, אבל מהו הלשון של 'בורא מאורי האש', יש את האש השורשית שהקדוש ברוך הוא ברא, אבל האש שיש בידינו השתא זה לא האש כביכול שהקדוש ברוך הוא ברא להדיא, אדם הראשון לקח שני אבנים וחיככם זה בזה וע"י כן יצא אש, איך אנחנו מברכים ע"ז 'בורא מאורי האש' - וודאי שבשורש הנעלם, יש את האש השורשית שהיא האש היסודית, שכמובן האש שיצאה במוצאי שבת ממה שאדם הראשון חיכך שני אבנים זה בזה, זה לא אש חדשה בעצם, אלא מוכרח שבשורש הנעלם שבה, היא מושרשת באש הראשונה, באש היסודית, אבל זה לא באיתגליא, זה לא דומה לשאר הנבראים, שאר הנבראים נבראו באופן של

"בראשית ברא אלוקים את השמים ואת הארץ", וכמו שדורשים חז"ל 'את השמים' שה'את' בא לרבות כל תולדותיהם של השמים, 'ואת הארץ' - ה'את' לרבות כל תולדותיה של הארץ, ומצד כך כל הנבראים כולם נבראו מן השמים ומן הארץ, כמו שמסדרים חז"ל שזה סדר ימות בראשית, ובבריאת הארץ עצמה זה נחלק לשני חלקים, שבראשית הבריאה המים היו מכסים את כל הארץ ואז נאמר "יקוו המים אל מקום אחד ותראה היבשה", ואז יש מה שיוצא מהמים - "ישרצו המים", ויש מה שיוצא מן הארץ - "תוצא הארץ", אבל כל מה שנברא הוא תוצאה ממה שקיים מצד סדר הדברים שהקדוש ברוך הוא ברא.

אבל במוצאי שבת שאדם הראשון לוקח שני אבנים ומחככם זה בזה, ומשם יוצא אור לעולם, זה ברייה חדשה לא היה את אותו אש בעולם ונעשה כאן ברייה חדשה, וא"כ באיתגליא זה מעשה של אדם הראשון, ומהו הלשון 'בורא מאורי האש'.

אש דמוצאי שבת שלא במהלכי ה'ששת ימי בראשית'

זה ברור, הרי מעשה בראשית נקרא **בראשית** מלשון **ברא-שית** כלשון חז"ל, זהו אופן הבריאה שהקדוש ברוך הוא ברא בששה ימים, ומקרא מלא הוא - "כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ וביום השביעי שבת וינפש", וא"כ מעשה בראשית - הבריאה שב'בראשית' הוא 'ברא-שית', ובסוף ששה ימים הסתיים מעשה בראשית, "וביום השביעי שבת וינפש" - "בא שבת באה מנוחה לעולם".

וא"כ, דבר שנברא במוצאי שבת הוא בהכרח לא חלק מסדרי הבריאה. מקודם הסברנו את זה בדבר של מהות, ועכשיו בגדר של מהלכי זמן, דבר שנברא במהלכי הששה ימים הראשונים הוא שייך למעשיו של הקדוש ברוך הוא, "ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ", כמו שהוזכר ש'את השמים ואת הארץ' - "עשה ה'", אבל מה שנברא במוצאי שבת שאדה"ר לקח שני אבנים וחיככם זה בזה ומשם יצא אור לעולם, זה לא במהלכי זמן של 'בראשית' - של 'ברא-שית', אלא יש כאן ברייה חדשה שנעשה כאן מציאות של ברייה שהאדם בורא.

שורש ה'ברייה חדשה' שביצירת האשה

אבל יתר על כן, השורש הוא ברור יש לזה השרשה בתוך מעשה בראשית עצמו. הרי מעיקרא נברא אדם הראשון ולאחר מכן - "ויפל ה' אלקים תרדמה על האדם ויישן ויקח אחת מצלעותיו" נעשה ברייה חדשה שהיא הבריאה של אשה, ויש בזה מחלקת יסודית בדברי חז"ל איפה מסתיימים ה'עשרה מאמרות', יש שיטות שבריאת האשה היא מאמר לעצמו, אבל השמועה היותר פשוטה במדרשים שה'עשרה מאמרות' מסתיימים בבריאת אדם הראשון, ובריאת האשה היא נקודה נוספת על מעשה בראשית, לפי רוב השיטות בריאת האשה הוא לא מאמר לעצמו.

מה מונח כאן בעומק הבריאה? שה'מאמרות' של מעשה הבריאה הסתיימו ביצירת האדם, ויצירת אשה היא שורש חדש של ברייה חדשה, זה לא חלק מהתפיסה הפשוטה של מעשה

בראשית שנברא בעשרה מאמרות, אלא מונח כאן אופן של ברייה חדשה שמכח כך נבראה האשה.

ולפי זה, ברור הדבר - התפיסה של 'ברייה חדשה' נמצאת במהלכי מקום, במהלכי זמן, ובמהלכי נפש.

במהלכי מקום, זהו "לקח שני אבנים וחיככם זה בזה".

במהלכי זמן, זהו מוצאי שבת שבו נברא האור.

ובמהלכי נפש, זה שורש בריאת האשה, ששורש בריאת האשה היא ברייה חדשה שנתחדשה.

השורש שהאדם הוא 'בורא' - ביצירת האש

ולפי"ז - העומק שמונח בתוך הדברים, כאשר בא הנחש לפתות את חוה לאכול מעץ הדעת שמכח כך התפתה גם אדם, כמו שאומרים חז"ל ומובא ברש"י על הפסוק "כי יודע אלקים כי ביום אכלכם ממנו והייתם כאלקים יודעי טוב ורע", מה זה "והייתם כאלקים" - שאמר הנחש לחוה, אין אומן מתקנא אלא בבני אומנותו, וכביכול ח"ו הקדוש ברוך הוא מן העץ הזה אכל וברא את העולם, ואם אתם תאכלו ממנו תוכלו גם אתם לברוא את העולם. - מה השורש של הדבר שהנחש אומר לחוה שהם יכולים לברוא כשם שהקדוש ברוך הוא ברא, כפשוטו אלו הם דברי שקר ובאמת אי אפשר לברוא.

אבל בעומק, הכח שנברא לאחר מכן מכח אדם הראשון, שע"ז הוא מטבע הברכה של "בורא מאורי האש" מכח שלקח שני אבנים וחיככם זה בזה והתחדש הברייה של מציאות האש, מכח כך היה הניצוץ של הדבר שיש אמת בדברי הנחש שהוא אומר "מה הוא בורא עולמות אף אתם בוראי עולמות", כי באמת יש כח באדם לברוא שההתגלות של זה בפועל היה בבריאה של האש. - בשורש הפנימי כבר הזוכר פעמים הרבה, זה בעצם כך שהאדם נמצא בו כח של הולדה, והיינו שהשורש של כל הבריאה כולה היא "צורת אדם", ומה שהאדם מוליד בצלמו וכדמותו זה גופא נקרא "בורא עולמות" - זה מהלך אחד, אבל למהלך דידן השתא מה שיש כח באדם ליצור מציאות של אש - כאן נמצא ה'בורא' שמונח ב'צורת אדם', ומכאן הניצוץ שממנו יונק הנחש ואומר - 'מה הוא בורא אף אתם בוראים'.

ובדקות, בבריאה שהקדוש ברוך הוא ברא, האש היסודית היא השורש של הכל, היא החושך הראשון שממנו נברא הכל, ובו מונח שורש לבריאת אש שהיא מעין החושך הראשון שהוא אש, ממנו הושרש השורש לכך שנמסר לאדם לברוא גם כן בריאה - אבל זה כבר דק יותר.

אבל מ"מ, עצם המציאות שנמצא בכח יצירת אדם - שיש בו ברייה חדשה, מה שהוא בורא ברייה חדשה זה מה שהוא בורא את האש במוצאי שבת, אבל מה שמתגלה ממנו ברייה חדשה זה יצירת האשה.

עומק פיתוי הנחש - "מה הוא בורא אף אתם בוראים"

ולפי"ז ברור, לענין השאלה מדוע הנחש מפתה את חוה שהיא מפתה את אדה"ר והוא לא מפתה את אדם הראשון להדיא, חז"ל כידוע, אומרים על מה שנאמר "ויסגור בשר תחתנה", שזהו הפעם הראשונה שנאמרה בתורת האות סמ"ך - "שנברא שטן עמה" [ס' ושי' שרשם אחד], זה יסוד דברי חז"ל, וא"כ עומק הדברים במה שנברא שטן עמה - שהיא יותר קרובה למציאות של חטא, ובהגדרה הכוללת ממש - 'כל המוסיף גורע', שזה הרי היה כל שורש החטא מ"בל תוסיף" שהקדוש ברוך הוא אמר לא לאכול וחוה הוסיפה לא לגעת, זהו מכח שעצם חוה היא גדר של הוספה שהיא הוספה על מעשה בראשית, ולכן שם חל מציאות נקודת הקלקול.

אבל בעומק הדק לעניינא דידן השתא - כל שורש הפיתוי היה באופן של "מה הוא בורא אף אתם בוראים", איפה מתגלה ה"הוא בורא" שזה השורש ל"אתם בוראים"? - ה"הוא בורא" של תוספת מתגלה ביצירת האשה, שהוא שורש למה ש"אתם בוראים" שזהו מציאות בריאת האש. לכן דייקא, הפיתוי מגיע מכחה של חוה ולא מגיע מכחו של אדם הראשון, כי מכחה של חוה מאיר ההארה שיש תוספת בבריאה, אבל העומק של התוספת, הוא תוספת של עוד כח, להוסיף עוד דבר, לברוא עוד דבר, והכח הזה של - לברוא עוד דבר, זהו דבר שנמסר בידי האדם, והכח הזה זה שורש מציאות הפיתוי שחל באכילה מעץ הדעת, שמפתיים דווקא את חוה ומכחה מגיעים לפיתוי של האדם.

וזה משתלשל כמובן, למה שמבואר בגמ' שאמוראים בראו "גולם", שאפשר לעסוק בחכמה פנימית ועל ידי כן לברוא 'גולם', כלומר מה שאפשר לברוא דבר זהו משום שנמסר לאדם כח לברוא מציאות של דבר, לקחת 'גולם' וליצור בו מציאות של חיים, הקב"ה לוקח 'צלע' שפירושו 'קצה' שהוא דבר שכביכול הוא מציאות שאין בו חיים, ונעשה בו אופן של תוספת שהתוספת הזו יוצר צורה של דברים שיכול להיות חיבור וצירוף מציאות של חיים לדבר שהיה דומם כמת, לברוא את הדבר וליצור לו מציאות של חיים.

ומ"מ א"כ, שורש מציאות הדבר היא שנתחדש מציאות חדשה, ובדקות התחדש בריאה חדשה שהוא השורש של מציאות בריאת האש.

כח ה'בריה חדשה' שבולד כהמשך כח ה'ברייה חדשה' שבאשה ובאש

תמצית הדברים, אש הוא ברייה חדשה זהו יצירת צורה של ברייה חדשה. ולפי"ז - להבין עמוק, מהו העומק של הדברים שהגילוי של ברייה חדשה שיש בעולם מתגלה באש. - כאשר יש חיבור של איש ואשה - השורש של החיבור הוא ברייה חדשה במה שנעשה בהם מציאות של חיבור, חוזרים כסדר על יסוד דברי רש"י שנאמר על עומק החיבור של איש ואשה, "זאת הפעם עצם מעצמי ובשר מבשרי וגו' והיו לבשר אחד", שה"בשר מבשרי" שמתגלה ב"והיו לבשר אחד" זהו בכח ההולדה - בוולד שנולד, "האב נותן בו חמשה דברים ואמו נותנת בו חמשה דברים" ויחד נעשה "בשר אחד" ע"י צירוף של שניהם גם יחד, וא"כ - העומק שזכר ונקבה מצטרפים יחד

אהדדי, לא מונח רק מצד החימום לדבר מצוה שזה האש, אלא מונח בברייה חדשה שהם בוראים, שם מונח האופן שנוצר מציאות של צירוף.

וכפשוטו, כיון שלוקחים חלק מן האיש ולוקחים חלק מן האשה ועי"כ נעשה בריה חדשה, א"כ בריה החדשה מצטרף הכח של שניהם, וודאי שזה אמת - אבל בעומק להמתבאר - וזה מונח מיניה וביה, כי שורש מציאות בריאת האשה היא ברייה חדשה, ולכן הכח לצרף את שניהם הוא מכח הברייה חדשה של כח האש, שזה ה'אישות' המצרפת ביניהם שהאישות הזו היא כח של ברייה חדשה, ובפעל של ה'בריה חדשה' זהו כח ההולדה שהוא בריה חדשה, שהוא גופא הכח שמצרף את הזכר ואת הנקיבה והופכם להיות מציאות של 'אחד'.

הנחות המונחים בטבע האש

וא"כ, הכח של אש מצד כך הוא כח שמחבר מצרף ומאחד, וזה הרי טבע האש כידוע שכשיש נר ועוד נר, כשנפגשים השלהבות של שתי הנרות יחד הם מתחברים והופכים להיות אש אחת, זה כח החיבור של אישות, כח של אש שמצרפם ומחברם ומאחדם, והופכם להיות הויה שהיא אחת. אבל יתר על כן, האש יש בה כמה וכמה חלקים, יש את החלק באש שהיא מציאות המאירה, יש את החלק באש שהיא מחממת, "והוי מתחמם כנגד אורם" וכו', ויש את החלק של האש שהיא מכלה.

שורש נח הכילוי שבאש

להבין ברור, האש הראשונה - האש היסודית היא לא אש של כילוי, היא אש - כמו שיש מים ויש עפר ויש רוח, כמו כן יש גם אש, מאיפה השורש שהאש שיש בידינו היא אש של כילוי - "לקח אדם הראשון שתי אבנים וחיככם זה בזה ומשם יצא אור לעולם" שמשם יצאה האש לעולם, כאשר מחככים שני דברים טבע הדבר הוא שבחיכוך בין שני דברים יוצא איזשהו פסולת שיורד מכל אחד מהדברים המתחככים, זהו טבע הדבר שכל חיכוך של דבר בדבר יוצר מציאות של כילוי, [ובדקות, האותיות שהם שורש המילה חיכוך הם ח' וכ' - ר"ת חימום כילוי, זהו הכח של החימום והכח של הכילוי שנמצא בכח החיכוך], וא"כ כיון שכאשר מחככים שני דברים זה בזה החיכוך יוצר כילוי - ולו במעט - של כל אחד מן הדברים, נמצא שמכח מה יצא מציאות האש - מכח "לקח שני אבנים וחיככם זה בזה", והרי בחיכוך של האבנים זה בזה נעשה איזשהו פסולת ומכח כך נברא האש, וא"כ האש נבראה ממציאות של כילוי, ומה שהיא נבראה ממציאות על כילוי זהו 'כח הפועל בנפעל', ולכן בנפעל בתולדת הדבר שהוא אש מתגלה שלאש יש מציאות שהיא יוצרת כילוי.

נמצא שהתולדה שהאש מולידה מציאות של כילוי, זהו מכח ששורש הווייתה נבראה ממציאות של כילוי.

שורש יצירת האש ע"י האדם - מכח חסרון

לפי זה נבין את העומק של היחס בין המעשה בראשית שהקדוש ברוך הוא ברא 'ברא-שית', לבין האש שנבראה במוצאי שבת, מה שהקב"ה ברא בששת ימים "בדבר ה' שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם", שכביכול נעשה המשכה ממנו יתברך שמו, שממציאותו ית"ש נברא כל מה שנברא. אבל כאשר לאדם יש כח של אש שהוא בורא - "בורא מאורי האש", שנעשה כאן כביכול בריאה חדשה של "מאורי האש", שורש ה'בריאה חדשה' זהו בריאה מכח מציאות של דבר שחל בו כילוי, זה ה'ברייה' שמכחה הוא יכול לברוא את האש. - שהרי מכח מה אדם הראשון בא להוציא אור לעולם, זהו דברי הגמ' שהוזכר בראשית הדברים שכיון ששקעה חמה סבר אדם הראשון - 'שמא בעוונתי עולם חשך בעדי', עד שראה שזהו סדר ברייתו של עולם שחמה זורחת וחמה שוקעת, אבל מחמת החטא אין לו עכשיו מציאות של אור, שהרי אלמלי חטא אור שברא הקדוש ברוך הוא ביום ראשון היה צריך לשמש קבוע, אלא שצפה הקב"ה במעשיהם של רשעים ועמד וגנוז לצדיקים שנאמר 'אור צדיקים ישמח', וא"כ שורש מציאות הדבר מה שאדם הראשון צריך לברוא את האש זה מהכח שהאור הראשון נגנז, נעלם, חסרון, ואמנם לא חסרון בעצם אבל חסרון של 'גניזו' חסרון של העלם, ונמצא א"כ שכל שורש סיבת הדבר שהוא נצרך לברוא את מציאות האש, הוא נצרך לכך מכח מציאות של חסרון.

עומק ה"עשאה כלי" שבשורש חיבור בחור ובתולה

ולפי"ז - להבין ברור, כאשר יש חיבור בתחילה של זכר ונקיבה - בחור ובתולה, ע"ז נאמר "אין האשה כורתת ברית אלא למי שעשאה כלי", והיינו שמעיקרא היא 'גולם' מציאות סתומה, וע"י מעשה דיליה שזהו מציאות של בקיעה של בתולים הוא הופך אותה לכלי, כלומר - הוא הופך אותה למציאות של 'חסר' במעשה דיליה וזה גופא שורש מציאות הברית, מה ש"אין האשה כורתת ברית אלא למי שעשאה כלי", היינו שה'כורתת ברית' הוא למי שיצר בה מציאות שהיא הופכת להיות 'חלל' - 'חסר', כלי מקבל ע"י מציאות ה'חסר' שנמצא בתוכה. [-לא 'חסר' כפשוטו, אלא חסר שיוצר כלי מקבל, אבל מ"מ זהו חסר] והרי שכל שורש מציאות האישות היא ע"י יצירת מציאות של כילוי, זהו שורש מציאות החיבור בין הזכר והנקיבה שנבנה על גבי מציאות של חסר, וזה נקרא "בורא מאורי האש".

מהות ברכת 'המבדיל' שאחר ברכת 'בורא מאורי האש'

ולפי"ז להבין ברור, הרי אחרי שמברכים את מטבע הברכה של 'בורא מאורי האש' יש את ברכת המבדיל, "המבדיל בין קודש לחול בין אור לחושך בין ישראל לעמים בין יום השביעי לששת ימי המעשה", מה עומק הדבר שהברכה של ההבדלה באה אחרי הברכה של האש - ההגדרה היא ברורה מאד, ביום ראשון דמעשה בראשית נאמר "וירא אלקים את האור כי טוב ויבדל אלקים בין האור ובין החושך ויקרא אלקים לאור יום ולחושך קרא לילה", יש כאן הבדלה, אבל - "ויהי ערב

ויהי בוקר יום אחד", לא נאמר כאן יום ראשון אלא 'יום אחד', כמו שאומרים חז"ל כידוע, זה עדיין בבחינה של 'יום אחד'.

ההבדלה שאנחנו מבדילים במוצאי שבת הוא לא אותו הבדלה של יום ראשון שנאמר בו "ויבדל אלקים בין האור ובין החושך", על אף שמטבע הברכה של ההבדלה הוא "המבדיל בין קודש לחול בין אור לחושך", זה לא ההבדלה שנאמר ביום ראשון - "ויבדל אלקים בין האור ובין החושך", ברור שלא, כי ביום ראשון במעשה בראשית שנאמר בו "ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד", על אף ההבדלה שנעשתה, עדיין הדבר מונח מיניה וביה ב'אחד' שזהו 'יום אחד', אבל ההבדלה שאנחנו עושים במוצאי שבת כמו 'המבדיל בין קודש לחול' שקודש וחול נבדלים זה מזה, "בין ישראל לעמים" הם נבדלים זה מזה, כמו כן "בין אור לחושך" הם נבדלים זה מזה, זהו הבדלה שיוצרת מציאות שונה לגמרי ע"י מציאות ההבדלה, זהו האש שיש בידינו השתא.

מדרגת חיבור זכר ונקיבה שאינו גמור - מכח מדרגת האש

ולכן - ברור מהלך הדברים, "לזאת יקרא אשה כי מאיש לוקחה זאת", החיבור שיש א"כ הוא במדרגה של אשים, אש ואש, ואם זה במדרגה של אש - הרי אש מכלה, ולכן החיבור של זכר ונקיבה הוא בבחינת "כורתת ברית למי שעשאה כלי" כלי מלשון כילוי, שהוא יוצר בה מציאות של כילוי, ולכן החיבור הזה הוא חיבור שאינו שלם, "נברא שטן עמה", "לזאת יקרא אשה כי מאיש לוקחה זאת" מתגלה הדבר שהם נקראים על שם האשים זהו מכח "ויסגור בשר תחתנה" - 'שנברא שטן עמה', נברא כח של מציאות של אש שהוא שורש מציאות האישות שיש בה מציאות של חסרון, וא"כ נעשה מציאות של 'דעת המבדלת' שיוצרת מציאות של חסרון, מכח ה'דעת המבדלת' הזו שיוצרת מציאות של חסרון, בהכרח היא יוצרת ג"כ שיש הבדלה בין הזכר והנקיבה שאין מציאות של חיבור גמור.

החיבור הזה שנעשה בין זכר לנקיבה, הוא חיבור שמגיע מכח מדרגת הלילה לא מכח מדרגת היום, "ישראל קדושים הם ואין משמשין מטותיהם ביום", וא"כ כל החיבור נעשה במדרגה של לילה, כלומר מאותו זמן שנעשה מציאות של הבדלה - של 'בורא מאורי האש', וכדוגמת מה שהיה במדבר עמוד האש בלילה להאיר להם מציאות של אש, זה הזמן שמאיר מציאות האש, וזה הזמן שמאיר מציאות החיבור, וא"כ החיבור הוא לא במדרגה של יום אלא במדרגה של לילה, הוא במדרגה של אש, במדרגה של אישות, הוא במדרגה שעליה נאמר "לא זכו אש אוכלתן", זה מציאות הדבר שנעשה שהחיבור של זכר ונקיבה, אין בו מציאות של חיבור גמור כמו שהוזכר.

יסוד ההבדל בין מדרגת 'אדם' למדרגת 'איש'

ולפיכך, כל שם תואר 'איש' הוא כבר מכח מציאות השניים, מצד אחד כמו שדורשים חז"ל ש"אנשים" זה לשון של חשיבות, אבל כל תואר חשיבותו של האיש הוא מכח שיש מציאות של שניים, ונחדד - הרי כמו שאומרים חז"ל שארבעה שמות יש לו לאדם, הוא נקרא אדם, הוא נקרא

איש, הוא נקרא גבר, והוא נקרא אנוש, גדול שבכולם אדם, שפל שבכולם אנוש, למטה ממדרגת אדם, זוהי המדרגה של איש, למטה מכך זה גבר, ולמטה מכך זה אנוש.

מה ההבדל היסודי בין אדם לאיש לענייני דין השתא, מדריגת אדם - "זכר ונקבה בראם ויקרא את שמם אדם" הם נקראים יחד אדם, הם זכר ונקיבה שנחלקים לשנים, אבל "ויקרא את שמם אדם", מאיפה השורש לזה? - כמו שנאמר "ויבדל אלקים בין האור ובין החושך ויקרא אלקים לאור יום ולחושך קרא לילה" ואז "ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד", שזה עדיין במציאות של 'אחד', כמו כן שם תואר אדם מה ההגדרה שלו - "זכר ונקיבה בראם" אבל זה לא הבדלה שיוצרת מציאות של שנים אלא "ויקרא את שמם אדם" - יש לשניהם גם יחד שם תואר של אדם, אבל במדרגה התחתונה יותר שהם נקראים איש - "לזאת יקרא אשה כי מאיש לוקחה זאת", באשה שלקחה מהאיש נעשה מציאות של חסרון כמו שנתבאר, זה שם תואר מציאות של איש, ושם התואר איש הוא ביחס לזה שיש איש וכנגד יש אשה, אילו לא היה חטא - האיש היה נכלל בשם תואר 'אדם', ואז היה צירוף של מדרגת שני האשים - איש ואשה בבחינת 'שכינה ביניהם' והאיש עולה למדרגת אדם, זה היה אילו אכלו מעץ החיים 'וחי לעולם' שאז היה נכנס למדרגת האדם.

אבל כשלא זכו ונפלו ממדרגת האדם למדרגה של איש, א"כ אין את הכח של זכר ונקיבה בראם ויקרא את שמם אדם, מה שיש בידינו זה שמתגלה מציאות של איש ואשה שהם שני שמות, הוא איש והיא אשה שזה מציאות של שנים, ועל אף שבוודאי יש ביניהם חיבור אבל הם שנים, שיש ביניהם חיבור ויש ביניהם מציאות של הבדלה.

זה מה שהוזכר לגבי איש שיש "בורא מאורי האש" אבל מיד לאחר מכן מטבע הברכה הוא "המבדיל בין קודש לחול בין אור לחושך בין ישראל לעמים וגו'", שזה סדר מטבע הברכה שיש מציאות של הבדלה שהאור והחושך נבדלים זה מזה, ובמקביל לכך מציאות שם התואר 'איש', הוא איננו הופך להיות למציאות של חיבור גמור עם האשה, מציאות של צירוף גמור.

עיקר מדרגת ביהמ"ק בעוה"ז - אש, ולעתיד לבוא - מים

עיקר כח האש שמתגלה כאן בעולם בפועל גמור הוא במקום בית המקדש, שעיקר הגילוי שיש בבית המקדש הוא מציאות של אש, זה מתגלה במנורה שיש בה הדלקה, וזה מתגלה במזבח, "אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה", זה עיקר הגילוי שיש בבית המקדש.

ומצד כך לבנין בית המקדש יש לו שורש של חורבן, "באש הצתי ובאש אני עתיד לבנותה". ולעומת זאת כח המים אינם מתגלים בעיקר בביהמ"ק, עיקר הגילוי שבבית המקדש הוא לא במדרגה של מים, יש לנו מועד אחד שיש בו ניסוך המים שזהו המועד של חג הסוכות.

אבל לעתיד לבוא כמו שאומרת הגמ' בכמה מקומות, עתיד להיות מעין שיוצא מבית קדשי הקדשים, עכשיו כאשר רוצים שיהיה מים בבית המקדש, בבית המקדש עצמו אין מים - אלא הולכים ושואבים ממי השילוח להביא מים לבית המקדש, אבל אין מים בעצם בבית המקדש, אלא כל החיבור הוא במדרגה של אש.

אבל לעתיד לבוא שמעין יוצא מבית קדשי הקדשים, כלומר עומק נקודת הדבר הוא שמתגלה השורש הפנימי שזהו בבחינת אבן השתיה שעליה הושתת העולם, שכל העולם כולו היה מלא במים, ועל זה עומד אבן השתיה שהוא גורם שלא יהא "קפא תהומא למישטף עלמא" כמו שאומרת הגמ' בסוף סוכה, וא"כ מתגלה החיבור של העולם במדרגה של מים, ולא במדרגה של אש.

שורש ה'אדם' ב'אד' - מים

והשורש של הדברים - ברור מיניה וביה, הרי בשורש יצירת האדם נאמר "ואד יעלה מן הארץ והשקה את הגן", וכמו שאומר רש"י על אתר "ואד יעלה מן הארץ לצורך יצירת האדם", שמכח המים האלה הקב"ה גיבל את עפרו ומכח כך נוצר המציאות של האדם.

כלומר - כמו שמפורש בחז"ל וידוע עד מאד, שם תואר אדם זהו הזכר שנברא מהמים "ואד יעלה מן הארץ", ולצורך בריאת האשה אז נאמר שם תואר של 'איש' - "לזאת יקרא אשה כי מאיש לוקחה זאת", שאז הם נקראים **איש ואשה** מלשון של **אש**.

וא"כ, השתא המדרגה שיש בידינו בעיקר בבית המקדש, זוהי מדרגה של אש ולכן הבית נחרב, זהו מדרגה של אש, והשורש של זה בכניסה לארץ ישראל זהו במרגלים שמתחילה הם נקראים 'אנשים' - "כולם אנשים ראשי בני ישראל המה", אבל לאחר מכן הם נופלים, וכפשוטו זהו מכח שהרעו מעשיהם שמתחילה הם היו 'אנשים' ולאחר מכן נפלו, אבל בעומק מה שהם נקראים בשם תואר של 'אנשים' א"כ מונח בהם המהלך של אש, וזהו מה שהם מביאים מצד הנפילה "אשכול ענבים" - 'אש-כול', שה'אש-כול' נופל ממדרגתו, ואין את המדרגה השלמה של מדרגת מים, אלא יין שהם בבחינת אש, זהו 'אשכול ענבים' שזהו בחינת ניסוך היין, "אל תרא יין כי יתאדם" שזהו בחינה של אש.

אבל מצד האור הפנימי יותר, שזהו האור שיוצא לעתיד לבוא מבית קדשי קדשים, המעין שיצא מבית קדשי הקדשים מאיר ההארה של המים, ומצד כך זה שורש יצירת האדם ולא שורש של מציאות יצירת האשה.

שורש המים שבבריאה ושורש האש שבבריאה

ובעומק הדק יותר - "והארץ היתה תהו ובהו וחושך על פני תהום ורוח אלקים מרחפת על פני המים" שמעיקרא הבריאה כולה היתה מלאה במים, ואז היה את המאמר של "יקוו המים אל מקום אחד ותראה היבשה" שנעשה מציאות של 'חסר', אבל מתחילה העולם כולו היה מלא במים.

כאן מונח ההבדל בין מים שממלאים את הכל, לבין אש שנבנית על גבי מציאות של 'חסר' והיא לא חלק ממעשה בראשית אלא היא אש שהתחדשה במוצאי שבת כנקודת תוספת, בבחינת 'כל המוסיף גרוע'.

המים שממלאים את כל מציאות הבריאה בראשית ימות עולם - הם מגלים שעיקר שם התואר הוא לא שם תואר של **איש** אלא הוא שם תואר של **אדם**, "ואד יעלה מן הארץ" לצורך יצירת

האדם כלומר זהו אדם שלצורך יצירתו היה צורך במים - וע"ש כאן הוא נקרא **אדם** מלשון **אד** שזהו ה"אד יעלה מן הארץ" שלצורך יצירת אדם, שמה מה שצריך להיות **דם** בבחינת אש זה לא **דם** אלא **אדם** - **אד** - **דם** שמתגלה שורש **הדם באד** שורש **האש** במציאות **המים**, זה שורש הבריאה שמונח בשם תואר 'אדם'.

אבל לצורך יצירת האשה נופל מדרגת **האד-אדם** למדרגה של **דם**, וזה נופל למציאות **האדמימיות** של האש, כאן מונח שורש נקודת הקלקול של הנפילה של מדרגת שורש יצירת האשה כמו שנתבאר.

רוחו של משיח מחזירה את הבריאה למים

ובפנים העמוקות של הדבר זה עומק ההגדרה של "ורוח אלקים מרחפת על פני המים", כמו שדורשים חז"ל כידוע, "זה רוחו של מלך המשיח", ה'רוח אלקים' זה רוח של מלך המשיח, ומהו "מרחפת על פני המים" - היא מרחפת כל הזמן להחזיר את הבריאה מהיצירה של **האיש והאשה** שמכח כך השם תואר הוא "**איש**", כי יש מציאות של חסר, היא מרחפת להחזיר את הדבר למדרגה של מציאות של מים שהיה בראשית ימות עולם.

ועל זה נאמר בנבואה על הלעתיד לבוא "ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים", שכמו שאומרים חז"ל, שבאלף השביעי עתיד הקדוש ברוך הוא להחזיר את כל העולם כולו למים, עומק הדבר לערכין דידן, מהי החזרת העולם כולו למים? - כלומר להחזיר אותו למציאות שאין בעולם מציאות של חסר.

אש - נח של שינוי, מים - נח ההשואה

והרי בזה טבע האש שונה מטבע המים, שבטבע האש היא עולה ויורדת מכלה ומקפצת - זה טבעה, אבל טבע המים שהם משווים את עצמם בכל המקומות שהם נמצאים בו, אם יש להם נח לילך למקום אחר הם 'עוזבים מקום גבוה והולכים למקום נמוך', אבל כשהם נמצאים במקומם הם משווים את עצמם להיות קומה אחת שלימה, ומצד המים אין הרים ובקעות, אין מציאות של שינוי, אלא כל המים עומדים בקו אחד במציאות של השוואה, וזה הרי מה שמתגלה במבול שהמים מעמידים את עצמם בקומה אחת שלימה, בהשוואה אחת, זהו העומק של המים שהם למעלה ממציאות האש.

מדריגת אש דלתע"ל ולמעלה מכך מדרגת מים דלעת"ל

"באש הצתתי ובאש אני עתיד לבנותה", "ואני אהיה לך חומת **אש סביב**", זה מצד מדרגת האשה שהיא במדרגת 'אש סביב', אבל כאשר תאיר ההארה היותר גבוהה, לא יהיה רק מדרגה של בית המקדש של אש, אלא 'עתיד הקב"ה להחזיר את כל העולם כולו למים' - עכשיו כל קיומו של בית המקדש הוא מכח אבן השתיה שמכחה המים לא מתפשטים, וא"כ מה**אש** הופך הדבר להיות **שתיה** שזהו 'אבן השתיה'.

אבל כאשר מתגלה שורש נקודת התיקון, זהו העומק של חיבור זכר ונקיבה מצד הנקודה העליונה, מצד המדרגה הפשוטה של אברהם ושרה, שהם ראשי תיבות **אש**, מצד כך החיבור של אברהם ושרה הוא ג"כ מתגלה מכח מדריגת 'חסר', "הביטו אל צור חוצבתם ואל **מקבת בור נוקרתם** הביטו אל אברהם אביכם ואל שרה תחוללכם", זהו זכר ונקיבה שבמדרגת אברהם ושרה, נעשה מציאות של נקב, מציאות של חסר.

אבל כשיתגלה מידתו של אברהם בעצם, "בך חותמים", 'בהבראם' - 'באברהם', שמעיקרא הבריאה הראשונה היא היתה ביסוד המים כמו שנתבאר שמכח כך נעשה ה'צורת אדם' ע"י ה'אד יעלה מן הארץ' לצורך יצירת האדם, יתגלה השורש של ה'בך חותמים', שאז מחזירים בחזרה את האור של מציאות המים.

זהו שלימות ההארה, שיעלה שם תואר 'איש' לשם תואר 'אדם', 'ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים', זהו האדם השלם בקדושתו יתברך שמו, בבחינת "הנה ירום עבדי ונשא וגבה **מאד**" כמו שאומרים חז"ל **שמאד** אותיות **אדם**, הוא עולה ממדרגה של אש - איש ואשה, למדרגה של אדם, זה **המאד** של מדרגת **האדם**, הכל מלא מציאות המים, "מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים".

[שאלה מהשומעים: לפי מה שהתבאר שלעתיד לבוא עיקר הגילוי יהיה מים, איך יתבארו דברי

החכם שאמר "האש שלי תוקד עד ביאת המשיח".]

תשובה: עד... [עד ולא עד בכלל, זה הגדר?] - כשיתגלה שבמציאות כל העולם כולו שהוא מלא במים, זה גדר של עולם הבא, [- וא"כ, מה שהוא אמר, זה עד, ולא עד בכלל] - לכל היותר, זה יכול להיות עד נקודת הממוצע, אבל לא בשלב של הגילוי הבא, אלא שבנקודת הממוצע הם משמשים בעירבוביא.